

Sonja Eriksson började måla sent i livet.
FOTO: CURT BRÖMS

Lars Erik Eriksson var en mångsidig konstnär.

Teckningar av Lars Erik Eriksson.

18-åriga Lars Erik Erikssons teckning.

Målning av Sonja Eriksson.

"Jag har en djävulsk massa färger."

FOTO: PÅR BÄCKSTRÖM / PBFOTO.SE

"Två ger sig av"

"Det blir nog känslösamt"

Det måste sitta i generna. Tre personer i samma familj blev framgångsrika konstnärer. I Havremagasinet visas nu för första gången deras verk tillsammans i utställningen "3X Eriksson".

Konstnären Jan Anders "Jatte" Eriksson växte upp i Södra Harads, där föräldrarna Sigurd och Sonja drev en klassisk lanthandel.

– Gubbarna satt och rökte pipa och snackade med farsan på bondska. Ibland kom de med hästar och lastade på gröpe och melass.

På lördagarna efter skolan brukade Jatte sitta i köket med utsikt över gårdsplanen framför affären och lyssna på "Sveriges bilradio" med CG Hammarlund.

– En gång spelade de Little Richard, och det glömmmer jag aldrig. Det förändrade mitt liv. När jag är i min ateljé lyssnar jag på musik hela dagarna, då får jag aldrig tråkigt.

Jatte Eriksson hade två äldre syskon, Lars Erik och Birgitta.

– Jag var mycket som ett ensam barn, men det var inget fel i det. Jag hade en bra uppväxt. Men vi var ingen konstnärsfamilj som satt och trivdes tillsammans och målade.

Då anade ingen vilka talanger de bar på, men under ytan låg kreativ kraft. Lars Erik "Lasse" Eriksson var först ut. När han var 17 år sökte han till Konstfack efter att ha läst i en tidning om hur man blir konstnär. Han kom in, men fick inte börja för föräldrarna.

Efter några år gick han på Beckmans och blev reklamtecknare. Han jobbade på reklambyrå, hade eget med en kompanjon i några år, och frilansade sedan genom att teckna, skriva och måla.

Lars Erik Erikssons konstnärskap var mångsidigt. Han skrev poesi och noveller, gjorde satirteckningar för olika tidningar och även några barnböcker. Han finns representerad bland annat på Nationalmuseum och har fått många stipendier och priser.

– Jag har inget minne hemifrån av att han tecknade, men han skrev tidigt, väldigt fina saker, säger Jatte och berättar om en teckning som han hittade nyligen, som Lasse gjorde när han bara var 18 år:

– Den är otroligt elegant med ansiktsljuset, jag undrar hur han har lärt sig det. Lavering är rätt svårt. Han hade det i sig, antagligen från morsan som inte ens visste att hon hade en sådan talang.

Sonja Eriksson upptäckte sin begåvning först när hon var närmare 70 år.

– Det fanns inte i hennes tankevärld, men så gick hon en kurs i porslinsmålning och blev helt besatt.

Hon målade inte blommor som de andra, utan minnen från barndomshemmet Hallingsgården i Södra Harads. Snart övergick hon till att måla tavlor.

– Morsan lärde sig färgerna fort, hon satt med en liten pensel hela dagarna och var otroligt skicklig, helt självlärd.

Hon ställde ut i Stockholm och Paris och hennes naivistiska målningar blev väldigt populära.

– Till skillnad från mig tyckte hon att det var jättekul att prata på vernissagen. Hon "blev" någonting, berättar Jatte.

Sonja Eriksson fortsatte att måla fram till några år innan hon dog.

För Jatte Eriksson kom skrivandet först, men snart tog måleriet över.

– När jag gick ut enhetsskolan i Harads trodde jag inte att jag var något speciellt. Jag gillade att spela fotboll och åka skidor. Och jag klottrade överallt, det var som en drift. Jag vek upp vaxduken och klottrade på baksidan, det syntes ju inte tyckte jag. Men morsan blev arg, det skulle man inte göra.

Hans teckningar i skolan gick inte hem hos lärarna.

– En gång kände jag på något sätt att det där är en bra teckning, lite grov och så. När läraren valde bort den tänkte jag "där har du fel, gubbjävel, det här är bra".

På Kalix folkhögskola gav läraren fina omdömen om hans uppsatser, vilket ledde till att han fick börja som volontär på NSD. Efter lumpen gick Jatte Eriksson på konstlinjen i Sunderbyn innan han började på Konstfack i Stockholm.

– Det var under proggtiden och väldigt splittrat. Folk stod och målade av diabilbilder, men jag höll på med mitt. Jag var mycket på Moderna museet och fick inspiration. I princip har jag väl målat likadant, även om det förändrats lite genom åren.

Jatte Eriksson är ofta ute i naturen, vilket avspeglar sig i hans konst.

– När jag var riktigt ung kunde jag ta med mig pastellkritor och block. De brukar beskylla mig för att det är den där byn jag inte blir av med. Det är mycket älvar och solnedgångar. Men det är inget jag strävar efter, att det ska se ut som Norrbotten. Det bara blir så.

Alla tre syskonen Eriksson har skrivit, något som Jatte tror att de fått från pappa Sigurd.

– Han skrev så fint om barndomsminnen i "Glimtar från Edeforsbygden" när han var gammal.

På nationaldagen är det vernissage för "3X Eriksson" på Havremagasinet i Boden. Där visas för första gången mamma Sonjas samt bröderna Lars Eriks och Jan Anders verk i samma utställning.

Trots att Lars Erik Eriksson bodde i södra Sverige sedan ungdomen höll han och Jatte kontakten.

– Jo, vi var nog ganska lika. Och vi var båda intresserade av poesi och konst. På våra barn brukade jag ringa till honom och säga "nu har storspoven kommit", det var som Södra Harads för honom.

För ett år sedan dog Lars Erik Eriksson, 86 år gammal.

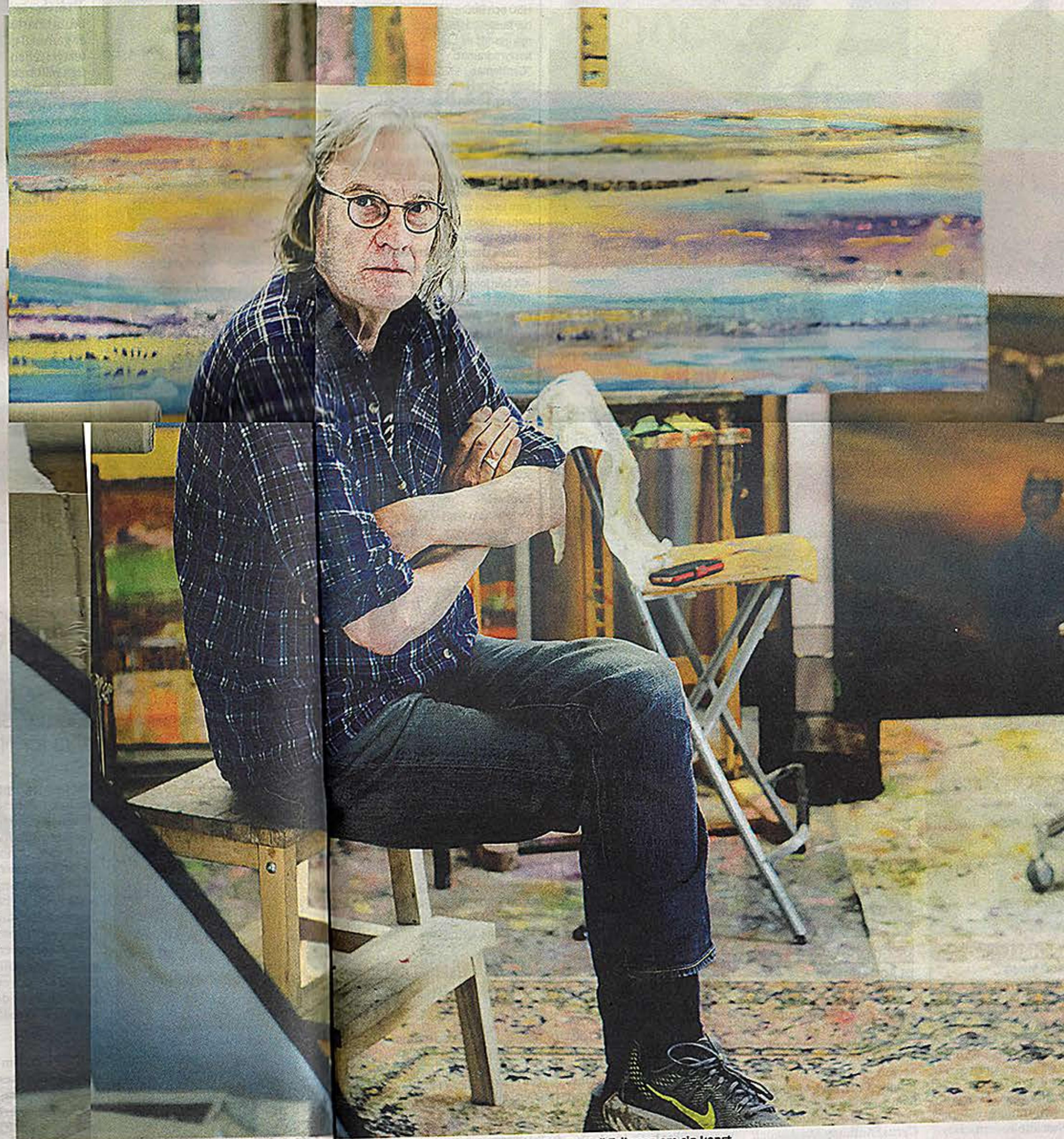
– I våras när storspovarna kom tänkte jag på att jag inte kunde ringa till honom och berätta.

Utanför ateljén i Sandnäs spirar försommargrönskan på de stora ångarna. Jatte Eriksson vänder blicken mot ett av fönstren och säger:

– Det känns väldigt speciellt, "3X Eriksson" har fått mig att tänka mycket på hur det var. Det blir nog ganska känslösamt.

Birgitta Östling
birgitta.ostling@nsd.se

Fotnot: Den 6 juni öppnar även utställningen "Change/Förändring" på Havremagasinet, med tolv konstnärer från norra Europa som gestaltar sina tankar, drömmar och visioner om vår framtid.

"Det är inget jag strävar efter, att det ska se ut som Norrbotten"

Det bara blir så", säger Jan Anders "Jatte" Eriksson om sin konst.